

Post- og Teletilsynet

Postboks 93

4791 LILLESAND

Sendt via e-post: firmapost@npt.no

Oslo, 10. Oktober 2014

HØRINGSINNSPILL – FREKVENSTRATEGI 2015-2016

Norsk Lokalradioforbund viser til at PT ønsker innspill til PTs frekvensstrategi i perioden 2015-2016. Lokalradiobransjen står nå overfor svært store utfordringer og endringer som naturlig nok også har sammenheng med frekvensbruken. Det er derfor naturlig at vi uttaler oss om dette og vi håper at synspunktene vil bli tatt hensyn til av PT.

Overgang til digital teknologi kan gjøre frekvensbruken mer effektiv, men representerer samtidig også nye utfordringer for våre medlemmer. De aller fleste av våre medlemmer vil sannsynligvis fortsatt kunne sende på FM båndet, men disse spørsmålene er nå til politisk behandling og rammebetingelsene vil forhåpentligvis bli klarlagt i den stortingsmeldingen som kulturdepartementet planlegger å fremme våren 2015.

Når det gjelder hvilke punkter som berører lokalradio, er det følgende hovedpunkter i strategien som vi har konkrete anmerkninger til:

3.2.1.1 – Spektrumtillatelser

Det bør ikke legges geografiske restriksjoner der det er mulig og naturlig for 37-områdersnettet til lokalradio. PT bør utvise fleksibilitet i bruken av spektrumtillatelser for 37-områdersnettet til lokalradio. Det bør ikke brukes auksjon i områder hvor det har vært direktetildelinger og det bør legges begrensning på hvor mange spektrumtillatelser en aktør kan inneha.

3.2.1.2 – Sendertillatelser

Lokalradiobransjens behov skal særlig ivaretas og PT bør så langt det er teknisk mulig innfri søknader fra aktørene. Det bør ikke vektlegges konkurransemessige eller geografiske begrensninger. Ved en eventuell overskuddsetterspørsmål på FM i områder med flere sendernet kan man benytte auksjon som tildelingsmetode.

PT bør også se positivt se på mulighetene for bruk av forskjellige digitale teknologier ved siden av den valgte DAB teknologien. HD Radio synes å kunne være en slik mulighet.

Norsk lokalradioforbund mener det bør etableres et eget forum mellom PT og lokalradiobransjen. Fokusområdet til PT er primært effektiv bruk av frekvenser til trådløs datatrafikk, men det er viktig at også Norsk lokalradioforbund blir tatt med til råd i saker som angår lokalradio. Dette har hittil ikke vært tilfelle ved tildelingen av spektrumtillatelser for DAB.

For selve handlingsplanen i perioden 2015-2016, har Norsk lokalradioforbund følgende innspill:

- PT må ivareta lokalradiobransjens bruk av FM båndet på en mindre restriktiv måte enn det som har vært tilfelle i siste konsesjonsperiode. Konkurrans hensyn skal ikke lenger være grunnlag for å avslå søknader.
- FM frekvenser som blir ledig etter avvikling av *riksdekkende* FM sendinger, bør frigjøres til å bedre situasjonen for lokalradioer som blir igjen på FM.
- FM frekvenser for lokalradio må fortsatt opprettholdes i storbyer, både i forhold til beredskapsbehov og bevaring av en konkurransemessig lokalradiostruktur på FM.
- FM båndet kan brukes til digitale teknologi på permanent basis. HD radio teknologien kan være en mulighet.
- DAB frekvenser for lokalradio bør ikke auksjoneres bort. Deler av Lokalradiobransjen har bedt om økonomisk støtte til utbygging og en auksjon er derfor ikke noe egnet virkemiddel. På samme måte som for de nasjonale kommersielle kringkasterne må lisensene vare til 2031.
- De områder hvor det foregikk direktetildeling i forrige tildelingsrunde, må få tilbud om dette i forkant av ny periode. I de områdene hvor det forekom konkurranse i forrige tildelingsrunde, må PT lyse ut områdene på nytt for å sondere interessen.
- PT bør legge begrensning på hvor mange spektrumtillatelser en aktør kan inneha på 37-områdersnettet.
- PT må være fleksibel i forhold til bruk av DAB regioner, både i forhold til å tilpasse områdene og plassering av senderanleggene. Områdene må tilpasses de lokale markedene for lokalradio.
- Frekvenskontrollen skal være en veileder for lokalradioene og bistå stasjoner ved feil. Enten ved å løse problem i felleskap, eller vurdere alternativer for best mulig signal i et konsesjonsområde.
- PT bør foreligge ulike tekniske problemstillinger som angår lokalradio foran teknisk utvalg i Norsk Lokalradioforbund. Forbundet må få status som høringsinstans overfor PT.

Bruk av FM båndet for lokalradio

Post- og Teletilsynet har i siste periode hatt en svært restriktiv holdning i områder definert med konkurranse og noe mindre restriktive holdninger i områder uten konkurranse. Et slikt konkurranseregime kunne fungert hvis lokalradiobransjen var økonomisk lønnsom. Resultatet nå er derimot motsatt av hensikten: konkurranseregimet som har eksistert fra PTs side har tatt vare på interessen til de sterkeste aktørene på bekostning av de svakeste. Man har i prinsippet beskyttet internasjonale aktører med sterke finansielle midler med et resultat som da går utover de norske selskapene som driver lokalradio.

MTG som driver P4 og lokalradioene P5 og NRJ har siden 1999 generert et overskudd på over 1 milliard, mens lokalradiobransjen har samlet gått med et underskudd på 200 millioner. Betydelige dårligere tekniske vilkår er en av hovedårsakene til dette, men også definisjonen på konkurranseområder har bidratt negativt for bransjen. Vår anbefaling er at PT har en mindre restriktiv holdning overfor lokalradiobransjen og kan dermed bidra til bedre økonomi for de lokalradioene som faktisk skal fortsette på FM. Det bør ikke etableres hindringer for en bransje som sliter økonomisk. Det kan jo neppe være hensikten fra forvaltningens side. Også her er det vel et hensyn at man kan sikre norske arbeidsplasser for norske medier.

FM frekvenser for riksradiokanalene

FM sendingene for de riksdekkende radioaktørene kan komme til å bli avviklet gjennom 2017 slik de selv har bedt om. Norsk Lokalradioforbund er av den oppfatning at alle frekvenser bør frigjøres til å bedre situasjonen for lokalradioer som da blir igjen på FM. Det bør ikke legges noen begrensninger på bruken. Det viktigste er at lokalradioene får bruke frekvensene. Det er jo også god samfunnsøkonomi.

NRK har avviklet flere av sine frekvenser. Eksempelvis 90,4 fra Bangsberget. Det må nå legges til rette for at slike frekvenser tildeles lokalradio. Disse bør tilbys lokalradio umiddelbart når de blir ledige.

Et annet eksempel er jo FM frekvensene fra Hovdefjell i Aust-Agder. Dette er jo konsesjonsområdet for Arendal, Froland, Åmli og Vegårshei. Det faller naturlig at disse da de nasjonale frekvensene blir tildelt de lokalradioaktørene i området.

FM frekvenser i storbyene

Norsk Lokalradioforbund er opptatt av at lokalradio skal fortsette på FM i alle områder og skal selv kunne velge plattform. Situasjonen i dag er at de fleste av de kommersielle lokalradioene som sender i storbyene, underlig nok benytter det nasjonale DAB nettet og har ingen interesse i å utvikle de lokale DAB nettene.

Det er bare i Oslo og Trondheim man finner kommersielle lokalradioer som benytter og kan komme til å benytte det lokale DAB nettet. For Stavanger og Bergen er det ingen lokal kommersiell lokalradio som har uttrykt interesse, mens det for Trondheim er bare en lokalradioaktør som da alene må ta kostnaden for det lokale DAB nettet. Det foreløpige forslaget fra Medietilsynet kan i praksis bety en ren nedleggelse av lokalradiotilbudet i Trondheim, hvis man ikke får opprettholde FM nettet. Det var neppe hensikten, men blir resultatet når helheten ikke ivaretas. Dette er forøvrig noe forbundet vil ta opp med kulturdepartementet i den høringsrunden som det er lagt opp til nå i høst. Det var en tilsvarende situasjon som skjedde med lokal-TV og verken Bergen eller Trondheim har nå noen lokal TV stasjon. Vi går ut i fra at myndighetene ikke ønsker en tilsvarende situasjon for lokalradio.

Forbundet mener at den politiske behandling vi nå står foran kan belyse disse problemstillingene. Norsk Lokalradioforbund mener at PT må sørge for at frekvensene i storbyene opprettholdes til man får en endelig avklaring.

Bruk av FM båndet til digital teknologi på permanent basis

Når FM nettet blir avviklet for de nasjonale radiokanalene, mener Norsk Lokalradioforbund at disse frekvensene godt kan brukes andre digitale teknologier på permanent basis. Dette bør skje etter at de nasjonale aktørene har forlatt FM båndet. Forbundet har testet de fleste digitale teknologier på markedet som kan bruke FM båndet. Konklusjonen så langt er at det er den amerikanske teknologien HD Radio som også kan bidra med å digitalisere lokalradioene.

HD Radio testes nå i ulike modus i Oslo. Systemet kan bruke ulike modus ut fra det analoge signalet som genereres på senderen. Den beste digitale modusen kalles MP6.

Testen viste at man med en sender på 100W, dekket hele Oslo. Signalet ble mottatt nesten til Utøya og bak Kolsåstoppen. På analoge FM signaler fra samme senderanlegg kunne man bare høre sus. Det var heller ikke fri sikt til sendepunktet.

Etter vårt syn er det derfor klart at HD Radio kan brukes på FM båndet. Vi mener derfor at PT også må åpne for at man kan sende HD Radio på permanent basis på de frekvensene som blir frigjort ved avvikling av de nasjonale sendingene på FM.

Når det gjelder tilgang på mottakere, er jo dagens mottakere for HD Radio hovedsakelig laget for det amerikanske markedet. Frontier Silicon som lager innmaten til DAB radioer, er nå i ferd med å lage innmat som også støtter HD Radio. Første kombinasjonsmottaker for HD Radio og DAB ventes i slutten av 2015, men selv om det vil komme på markedet relativt raskt, vil det ta et par år før HD Radio mottakere er etablert på det norske markedet, men også norske produsenter har uttrykt interesse for dette.

Tildeling av spektrumtillatelse for DAB lokalradio

Post- og Teletilsynet har i samarbeid med Medietilsynet foreslått en overordnet modell for tildeling av frekvenstillatelse til DAB lokalradio.

Norsk Lokalradioforbund er noe skuffet over at PT ikke har rådført seg med bransjen om hvordan dette skal foregå, men regner med at dette er en forglemmelse.

Lokalradiobransjen er samlet om at det bør etableres noen enkle støtteordninger for både etablering og drift av de lokale DAB-nettene. En auksjon vil derfor neppe være naturlig i dette tilfelle. Vår anbefaling er derfor at PT må vurdere andre tildelingsmetoder når det gjelder tildeling av de lokale DAB blokkene.

Ved forrige tildelingsprosess, var det flere områder som ble direktetildelt. De fleste områder som også deltok i auksjonen ble i prinsippet direktetildelt for kroner 1. Det er også mange områder som er tildelt en aktør, og denne aktøren har ikke tatt i bruk alle frekvensene.

Det var kun for Oslo og Akershus, blokk 13B, hvor man faktisk hadde en budrunde. Dette samsvarer også med den relativt lave interesse for å drive DAB-nettene for lokalradio. Etter vårt syn er det samfunnsøkonomiske hensyn som taler mot auksjon som tildelingsmetode for frekvenstillatelse til DAB lokalradio; I all hovedsak har det vært direktetildelinger med bare ett område som endte på auksjon. I tillegg skal man få økonomisk støtte for utbygging av nettene. Det er ingen god samfunnsøkonomi å benytte auksjon som tildelingsform ved så lav interesse og der staten faktisk må inn med støtteordninger. En slik prosess vil dessuten forsinke hele prosessen med å digitalisere lokalradiobransjen.

Vårt konkrete forslag er enkelt: Der det har vært direktetildelinger utenom auksjonen er det ikke konstatert overskuddsetterspørsmål. Aktørene i disse områdene bør derfor få et tilbud om å fortsette mot en forpliktelse at konsesjonen må tas i bruk innen 2 år. Blir ikke konsesjonen tatt i bruk, vil frekvensen bli lyst ut på nytt. På den måten sikrer man samfunnsøkonomien i prosjektet; De som har investert og bygget ut i områder med direktetildeling, får en sikkerhet for videre utbygging. For de områdene hvor man har direktetildelt konsesjoner og det ikke finnes noen operative nett, får man 2 år til å bevise at man har til hensikt med å bygge ut et nett.

Dersom man likevel til tross for disse hensyn likevel skulle gå inn for auksjon må PT ta opp hvem som skal ha anledning til å delta i auksjonen. Det er ikke naturlig at Digitalradio Norge som har P4 og NRK som aksjonærer deltar i en slik utbygging. Det kan neppe være en del av allmennkringkastingsoppdraget til NRK å bruke ressurser på å utbygge DAB for lokalradio. Norkring er i prinsippet en nøytral aktør, men dersom de deltar i auksjonen vil de få samtlige konsesjoner. Det betyr et fullstendig monopol på utbygging av DAB i Norge. PT har tidligere indikert at de forstår denne problemstillingen og bør ta den opp til ny vurdering.

I denne sammenheng kan vi henvise til uttalelsen fra Digitalradio Norge til PT av 25.mai 2012 hvor de skriver:

"Vi har nylig sett hvordan auksjonsformen slår ut i praksis når den benyttes på konsesjoner for kringkastingsnett. Ved tildeling av Riksblokk2 tidligere i år fikk, som ventet, Telenor tilslaget i konkurranse med DRN. Kringkasterne, representert via DRN, kunne ikke økonomisk følge når telegiganten bestemte seg for å vinne konsesjonen, vel vitende om at en stor avgift til slutt uansett ville havne på kringkasterne som kunder av nettet i fremtiden. Auksjonsformen for denne type konsesjoner i Norge vil i praksis medføre at alle konsesjoner mest sannsynlig havner hos en og samme aktør. Dette har to særdeles uheldige konsekvenser med tanke på den enorme portvaktrollen som oppstår på tvers av plattformene, med mulighet for å styre utviklingen mellom dem. Videre hindrer det en hver form for konkurranse om utbyggingen av nettene, som er det område hvor konkurranse har enorm betydning for hvilket tilbud av innhold publikum til slutt skal få. Dyrere distribusjon betyr mindre penger til innhold."

Tilsvarende uttalelser ble også sendt inn av MiniTV(NRK, MTG, TV2) og P4.

Norsk Lokalradioforbund støtter fullt ut disse synspunktene. Problemstillingen blir enda mer relevant når det i dette tilfelle dreier seg om lokalradio som ikke er i nærheten av å ha de samme ressursene som P4 og NRK og som måtte gi tapt for Norkring. Det må imidlertid legges til at det prinsipielle i denne uttalelsen også kan gjelde DRN som utbygger dersom de deltar i en auksjon for utbyggingen av lokale DAB blokker i konkurranse med lokalradio. De har stor kapasitet på det nasjonale kommersielle nettet og det at de også skal ha en "portvaktfunksjon" for lokalradio er betenkelig da de ved dette får en mulighet til å regulere lokalradio og den konkurransen lokalradio eventuelt kan representere mot deres interesser.

Det bør også legges begrensning på hvor mange spektrumtillatelser en aktør kan inneha. Hvis flere får bygge ut DAB nett vil dette kunne skape innovasjon og hvis bare en aktør får tildelt de mest attraktive spektrumtillatelsene, vil dette skape en monopolsituasjon og mangel på innovasjon. Vi mener derfor at en aktør alene bør inneha maksimalt tre spektrumtillatelser for 37-områders nettet. Det vil si at en aktør da kan søke på maksimalt tre spektrumtillatelser.

Ser vi på hva som skjedde med auksjonen av riksblokk 2, er denne blokken ennå ikke tatt i bruk. Lokalradioforbundet ønsker ingen tilsvarende situasjon med lokalradioblokk og mener derfor PT bør ta med våre innspill i det videre arbeidet.

Fleksibel bruk av DAB regionene

Dagens lokalradionett er delt inn i 37 områder. Disse områdene er ikke alltid tilpasset dagens lokalradiostruktur. De er heller ikke tilpasset naturlige handelsområder. Det vil derfor være naturlig og nødvendig med en fleksibel bruk av 37-områders nettet.

Som et konkret eksempel kan vi ta for oss Innlandsregionen. Her er det totalt tre frekvenser som er tiltenkt byområdene rundt Mjøsa: Her skal altså 12A dekke Hadeland og Gjøvik, mens 11B skal dekke Lillehammer og Gudbrandsdalen/Valdres. For Hamar har vi frekvens 13C som også dekker Kongsvinger. Derimot dekker den ikke Trysil, som er en ferdselsåre fra Hamar.

Her skal man dekke området med 10A. En slik frekvensbruk mener vi slår uheldig ut for bruken og er lite effektiv bruk av frekvenser i et område som er lite befolket.

Konkret mener vi at det bør være en frekvens som dekker Innlandsregionen. Her foreslår vi at kanal 12A benyttes til dette. Innlandsregionen har også interesser sammen med Romerike. Det er mye ferdsel mellom Innlandsregionen og Romerike. 13C kan for øvrig ikke blandes sammen med Romerike, siden vi her finner 13B og dette vil skape nabokanalinterferens i området. Derfor er 12A et bedre alternativ for å dekke Romerike.

Hadeland som handelsregion dekker også Ringerike, vi mener derfor 11D naturlig bør dekke Hadeland og Ringerike.

Når det gjelder 10A som skal dekke Østerdalen, bør denne dekke opp til Røros, mens 13C bør dekke mot Trysil.

Forbundet har tidligere kommet med høringsinnspill angående fremtidig bruk av DVB-T blokken i bånd III. Flere av frekvensene som dekkes av denne blokken kan bidra til å styrke lokalradioens posisjon ved bruk av DAB som plattform, men hvis HD Radio blir et reelt alternativ, er det usikkert hvorvidt interessen for bruk av DVB-T blokken til DAB vil være tilstede.

7

Frekvenskontrollen som veileder

Flere av våre medlemmer får ofte besøk av frekvenskontrollen, enten på grunnlag av et konkret problem eller på bakgrunn av stikkprøvekontroller.

Når det gjelder stikkprøvekontroller, kan PT ofte finne ulike parametere som ikke er korrekt. Eventuelle avvik bør løses i samarbeid med konsesjonsinnehaver og hvis det er et avvik som kan bedre forholdene, må PT ivareta slikt hensyn og rapportere inn disse slik at de faller ut i positiv favør. Kompetansen hos lokalradioaktørene er svært forskjellig og vi mener PT bør unngå situasjoner som faller til ugunst for en lokalradioaktør. Da må forholdet være så grovt at det faktisk utgjør et problem.

Lokalradiobransjen er en sårbar bransje, men representerer den unike lokalpatriotismen i Norge. Myndighetens oppgave må være å ivareta norsk kultur på best mulig måte. Da må også de tekniske kontrollene være som ren veileder hvis det da ikke er et konkret problem.

Samarbeid med Norsk lokalradioforbund

De neste årene blir meget avgjørende for hvorvidt vi kommer til å ha en levedyktig lokalradiobransje. Da er det også viktig at bransjen får anledning til å komme med synspunkt som påvirker bransjen som en helhet. Vi mener derfor at Post- og Teletilsynet, som fra 1. januar 2015 bytter navn til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, bør invitere bransjen på rådsmøter for å vurdere ulike saker og problemstillinger.

Et konstruktivt samarbeid med Norsk Lokalradioforbund vil derfor være meget viktig for å sikre bransjens et eksistensgrunnlag og en framtid.

Med vennlig hilsen
Norsk lokalradioforbund

Eivind Engberg
Leder av teknisk utvalg

Erik Fagernæs
Daglig leder